

3. 1. 2025

Město Beroun

Odbor životního prostředí
Husovo nám. 68
266 01 Beroun-Centrum
DS: 2gubtq5

Věc: Žádost o vydání Rozhodnutí o registraci významného krajinného prvku

Vážený,

rádi bychom Vás požádali o Registraci významného krajinného prvku (dále také "VKP") dle § 6 ZOPK v lokalitě Třešnovka na vrchu Šibenci v Berouně. Jedná se o ekologicky, geomorfologicky i esteticky hodnotnou část Berounské krajiny, která utváří její typický vzhled a přispívá k udržení biodiverzity a ekologické stability.

Historie:

Opuštěné vojenské cvičiště nazývané Na Veselé se nacházelo v Berouně na vrchu "Na Šibenci" (také "Šibenec") nad městskou částí Závodí a bylo založeno v roce 1948. Do této doby byla oblast bývalého šibeničního vrchu vypásána stády ovcí a jednalo se o biologicky velmi hodnotnou lokalitu. V Berouně byly po druhé světové válce dislokovány různé útvary z nichž nejznámější byl 1. spojovací pluk, který zde byl umístěn od roku 1960. V roce 1979 sem přichází VÚ 9967, který byl v roce 1982 reorganizován na 59. brigádu dálkových spojů. Po roce 1990 prošla dalšími transformacemi a v roce 2000 definitivně zanikla.

Většina plochy bývalého cvičiště je z důvodu současného využívání (golfové hřiště, bytová výstavba) bez biologického významu nebo je význam velmi malý. Velmi cenná však zůstává zbývající okrajová část bývalého cvičiště v části zvané Třešňovka. Zde se nacházejí suché trávníky v kombinaci se starým třešňovým sadem. Území leží v teplé oblasti (T2) na plochém vrchu mezi údolími dvěma drobných přítoků Berounky. Rovinatý charakter bývalého cvičiště přechází jhozápadním směrem k Berounu na jižně a jihovýchodně orientovaný svah s biotopy suchých až stepních trávníků, řídkých křovin a starého ovocného sadu.

Současnost:

Berounská zeleň z.s. (dále také "spolek") ve spolupráci s:

- **Městem Beroun**
 - vlastník pozemku p.č. 1999/26, který předmětný pozemek dne 1. 9. 2019 spolku bezúplatně zapůjčil smlouvou ev. č. 0437/2019/VYP/OMI za účelem **provádění opatření na ochranu přírody** na dobu 10 let
- **Ministerstvem obrany**

- původní vlastník pozemku p.č. 2001/8 a 2022/9, který předmětné pozemky dne 1. 1. 2021 spolku taktéž pro danou činnost bezúplatně zapůjčil smlouvou ev. č. 6440-MVP6-2020-007 na dobu určitou do 30. 11. 2025
- **a Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových**
 - současný vlastník pozemku p.č. 2001/8 a 2022/9, který nabyl předmětné pozemky z důvodu nepotřebnosti a umožnil spolku Dodatkem č. 1 ze dne 12. 10. 2022 k výše uvedené smlouvě pokračovat v ochraně přírody na těchto pozemcích

se společně rozhodli chránit tuto jedinečnou souvislou stepní plochu (jedinou na území města Berouna) a od roku 2019 jsou zde realizovány pravidelné ochrannářské zásahy spočívající v pastvě smíšeného stáda ovcí a koz a také v pastvě oslů. Části travních porostů jsou pravidelně sečeny i v kombinaci s ručním mozaikovým kosením a odklizením veškeré travnaté hmoty. Nárazově jsou zde aplikovány i průseky náletovými dřevinami. Současně je zde prováděna postupná obnova třešňového sadu dosadbou nových ovocných stromů (zejm. historické a původní krajové odrůdy).

Výše uvedená spolupráce již i po takto krátké době vykazuje fantastické výsledky doložené Zprávou z biologického monitoringu lokality Třešňovka v letech 2021-2023, kterou vypracovali Antonín Hlaváček a Vojtěch Košťil z Katedry Zoologie, PřF UK v Praze (viz Příloha č. 1).

Ze závěrů studie si dovoluujeme vypíchnout zejména následující zjištění:

- Druhy nalezené na vrchu Šibenci (Třešňovka a přilehlé pozemky) svědčí o vysoké biologické kvalitě této lokality. Byla zde nalezena celá řada **chráněných** (10) a **ohrožených druhů z červených seznamů** (26), a dokonce i jeden **celoevropsky chráněný druh** (1).
- Na lokalitě bylo nalezeno 46 druhů denních motýlů, což z ní dělá přírodovědně velmi hodnotné místo. Na relativně malém prostoru je nahuštěn biotop lesostepi, kostřavové drnové stepi a mezofilní květnaté louky. Třešňovka svým umístěním v blízkosti CHKO Český kras, na východním okraji města Beroun, vytváří vhodný prostor pro tah mobilnějších druhů (například kriticky ohroženého okáče metlicového). Z hlediska mobilního hmyzu se jedná o unikátní biotop, sloužící jako tzv. „stepping stone“, který otevírá možnost disperce i směrem na jih. Kromě toho, biotop na kopci Šibenci (Třešňovce a přilehlých pozemcích) je důležitým střípkem lokalit, na nichž se vyskytuje metapopulace okáče metlicového (*Hipparchia semele*). Je prokázáno, že aby populace tohoto druhu přežila, nestačí zachovat pouze několik málo udržovaných lokalit s perfektním trávníkem s kostřavou na níž žijí housenky, ale klíčová je mozaika různě velkých lokalit (Strien et al. 2011, Hanski et Thomas 1994). To nakonec potvrzuje i rychlý ústup tohoto dříve všudypřítomného motýla, který se nyní vyskytuje pouze v Praze, Českém krasu a na Mostecku. Již jen přítomnost tohoto druhu na lokalitě ukazuje nejen, že aktuální péče o Třešňovku a přilehlé pozemky je dobrá, ale především, že by lokalita měla být i oficiálně chráněna, přinejmenším formou VKP (významný krajinný prvek)

- V seznamu nalezených denních druhů motýlů figurují i další druhy, které se za posledních 20 let staly vzácnými a v běžné krajině již není možné je potkat, jako je okáč strdivkový (*Coenonympha arcania*), okáč rosičkový (*Erebia medusa*), vřetenuška pozdní (*Zygaena laeta*) nebo modrásek vikvicový (*Polyommatus coridon*). Kromě nich se zde vyskytuje i několik přímo zákonem chráněných druhů.
- Při zachování současné péče o lokalitu může Třešňovka být dál důležitým bodem a nášlapným kamenem v metapopulační dynamice celé řady druhů z CHKO Český kras. Na lokalitě mohou druhy nejen žít a rozmnožovat se, ale také přes ní migrovat.

Spolek Berounská zeleň žádá o Registraci Významného krajinného prvku dle § 6 ZOPK na veřejných pozemcích 1999/26 a 2001/8 v k. ú. Beroun, které tvoří souvislý travní (stepní) porost, který je na katastrálním území města Beroun unikátní lokalitou - poslední zachovanou s takto rozsáhlým souvislým travním (stepním) porostem a doloženým výskytem řady chráněných, ohrožených i kriticky ohrožených druhů rostlin a zvířat.

Důvody pro vyhlášení VKP:

- jedná se o v kontextu Berouna zcela unikátní celistvý stepní porost,
- lokalita má vysokou biologickou hodnotu a biodiverzitu doloženou tříletým monitoringem, který zaznamenal výskyt řady ohrožených a chráněných druhů,
- lokalita je oblíbeným místem vycházek obyvatel města z přilehlého i vzdáleného okolí, jsou zde realizovány osvětové programy pro školy a veřejnost,
- záměr plně navazuje na schválené **strategie České republiky** (Národní akční plán adaptace na změnu klimatu, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR a Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016 - 2025) a cíle Evropskou unií schváleného **“Nature Restoration Law”**, tj. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1991 ze dne 24. června 2024 o obnově přírody a o změně nařízení (EU) 2022/869,
- vzhledem k prokázanému výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle vyhlášky č. 395/1992 Sb. **na níže uvedených pozemcích platí sice již dnes základní ochranné podmínky zahrnující zákazy určitých aktivit, které by mohly představovat ohrožení pro tyto druhy a jejich biotop (§ 49, 50 ZOPK)** a ze kterých lze učinit výjimku (v souladu s § 56 ZOPK) jen a) v zájmu ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť, b) v zájmu prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku, c) v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a důvodů s příznivými důsledky nesporného významu pro životní prostředí, d) pro účely výzkumu a vzdělávání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování rostlin, nebo e) v případě zvláště chráněných druhů ptáků pro odchyt, držení nebo jiné využívání ptáků v malém množství. Z výše uvedeného

tedy vyplývá, že předmětné pozemky jsou již dnes využitelné svým vlastníkům pouze za účelem běžného obhospodařování a tedy registrace VKP pro ně nepředstavuje žádnou újmu, naopak představuje možnost získání podpory např. z programů na podporu péče o krajinné prvky, zvýšení atraktivity a zejména biologické hodnoty dané lokality.

- registraci VKP navrhujeme na souvislé ploše pouze na pozemcích ve veřejném majetku (tj. Česká republika a Město Beroun),
- vyhlášení VKP "Berounské stepi" ve svém vyjádření ze dne 27.11.2024, č. j. 153680/2024KUSK, podpořil **Krajský úřad Středočeského kraje, Odbor životního prostředí a zemědělství** (dále "KÚ"). KÚ k záměru sděluje, že:

"Registrace VKP Třešňovka je zcela v souladu s myšlenkou zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Lokality, jako je Třešňovka, vykazují vysokou biologickou rozmanitost a na lokální úrovni významně přispívají k podpoře biodiverzity a konektivitě krajiny pro řadu organismů.

Je proto vhodné tuto lokalitu chránit a propagovat jako přírodní hodnotu, která je významná nejen pro místní komunitu, ale i pro celkovou ochranu přírody v regionu a zachování této jedinečné a ekologicky významné oblasti pro budoucí generace.

Zároveň je nezbytné chránit tuto lokalitu před nechtěným výstavbovým tlakem, který by mohl ohrozit vzácné druhy a ekologickou rovnováhu tohoto místa. Vzhledem k výše uvedeným faktům, a to jak z hlediska biologické rozmanitosti, tak i ekologického významu této lokality, **doporučujeme registraci Třešňovky jako VKP.**",

- vyhlášení VKP "Berounské stepi" ve svém vyjádření ze dne 20.12.2024, č. j. 08132/SC/24, podpořila **Agentura ochrany přírody a krajiny** (dále "AOPK"). AOPK k záměru mimo jiné sděluje, že:

"Rozhodně doporučujeme ochranu území formou registrace jako významný krajinný prvek.

Zjevně jde o nejvýznamnější komplex daných typů stepních biotopů a nejvýznamnější plochu výskytu vzácných a ohrožených druhů minimálně studovaných bezobratlých v rámci Berounské kotliny.

Území má potenciál být významnou přírodní lokalitou v rámci města Berouna i v budoucnu, podaří-li se jeho ochrana a pokračování v současných vhodných managementových opatřeních.

Při podrobném průzkumu jiných skupin organismů lze čekat objevy mnohých dalších významných vzácných a chráněných druhů. Podaří-li se zajistit ochranu lokality formou vyhlášení VKP, lze očekávat docenění významu

zájmového území i z jiného, než dosavadního entomologického, krajinářského a rekreačního hlediska”.

Název VKP

Pojmenování významného krajinného prvku by mohlo vycházet buď z **historicky známých a užívaných pojmenování** lokality, případně vyjadřovat charakter chráněného území vzhledem k přítomnému stepnímu biotopu, který **utváří místní krajinný ráz a přispívá k ekologické stabilitě a estetické hodnotě místní krajiny**. Z těchto důvodů navrhuje tuto variantu názvu:

- **VKP Šibenec (případně VKP Na Šibenci).**

Máme za to, že tato varianta názvu nejlépe koresponduje se zažitým pojmenováním širší lokality. Varianta VKP Třešňovka by připadala v úvahu vzhledem k zažitému názvu starého ovocného sadu, zároveň je ale zkrslující z toho důvodu, že zmiňovaný sad pokrývá pouze část navrhovaného území. V tomto smyslu se jako lepší jeví název VKP Šibenec (případně VKP Na Šibenci), který odkazuje k širší lokalitě, případně název VKP Berouenské stepi, který vystihuje zde přítomný krajino tvorný prvek a cenný přírodní biotop. Obecně se ale spolek Berouenská zeleň necítí být v pozici rozhodovat o názvu lokality, ačkoli je námi navrhovanou variantou názvu “VKP Šibenec”, předmětem žádosti je vyhlášení VKP jako takového, nikoli vyhlášení pod určitým názvem. **Zároveň chceme uvést na pravou míru, že v komunikaci s AOPK, CHKO a OŽP Středočeského kraje a následných obdržných vyjádřeních jsou uváděny názvy VKP Berouenské stepi, nebo VKP Třešňovka, vždy se ale jedná o předmětnou lokalitu Na Šibenci, na které byl prováděn tříletý monitoring ohrožených druhů, tedy o pozemky 1999/6, 2001/8 a 2001/6 v k. ú. Beroun.**

Charakter širšího území Na Šibenci

Jménem spolku Berouenská zeleň, který byl založen za účelem ochrany přírody a krajiny, a který se pátým rokem stará o svěřené pozemky v lokalitě Na Šibenci, musíme upozornit, že souvislý stepní porost v lokalitě Na Šibenci v k.ú. Beroun s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů se nenachází pouze na pozemcích 1999/6 a 2001/8, na které se vztahuje tato žádost, ale na všech níže vyjmenovaných pozemcích, na kterých byl doložen výskyt chráněných druhů. Tyto pozemky jsou buďto soukromé anebo v aktuálním územním plánu vedeny jako zastavitelná plocha, a týká se jich územní studie Pražské předměstí zveřejněná na oficiálních webových stránkách města Beroun. Změna ÚP na zastavitelnou plochu v roce 2017, stejně jako následné vypracování studie Pražské předměstí, byly přitom provedeny bez posouzení biologické hodnoty daného území odborně způsobilou osobou. Změna ÚP tak nic nemění na tom, že z dnešního pohledu jsou na základě evidence nálezů ohrožených druhů chráněny dle § 49, 50 ZOPK a jejich zastavitelnost je bez získání výjimky dle § 56 ZOPK i tak nemožná.

Předmětem žádosti jsou pouze dva pozemky, a to z toho důvodu, že právě pouze tyto dva pozemky má spolek Berouenská zeleň aktuálně ve výpůjčce a provádí na nich kontinuální management dle standardů AOPK. Nic to ale nemění na faktu, že totožnou biologickou hodnotu nebo potenciál má i například veřejný pozemek parc. č. 2001/6 i další níže vyjmenované pozemky, na kterých doporučujeme Odboru životního prostředí zvýšený dohled a zajištění, aby zde nedošlo k povolení záměru, který by mohl vést k nevratnému poškození tohoto přírodně cenného území, ztrátě biodiverzity a k narušení ekologické stability unikátního stepního biotopu.

Výčet pozemků, které tvoří souvislý stepní porost s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů:

parc. č. 1999/26	ovocný sad	Město Beroun
parc. č. 2001/1	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/2	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/4	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/6	jiná plocha / ostatní plocha	Město Beroun
parc. č. 2001/7	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/8	jiná plocha / ostatní plocha	Úřad pro zast. státu ve věc. m.
parc. č. 2001/9	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/10	jiná plocha / ostatní plocha	Město Beroun
parc. č. 2001/11	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/12	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2001/13	jiná plocha / ostatní plocha	soukr. vlastník
parc. č. 2022/1	sportoviště a rekreační plocha	Město Beroun
parc. č. 2022/8	sportoviště a rekreační plocha	soukr. vlastník

V Berouně dne **3. 1. 2025**

Václav Kovář, předseda spolku

Příloha č. 1

Zpráva z biologického monitoringu lokality Třešňovka a přilehlých pozemků (2021-2023)

Příloha č. 2

Situace soutisku KM s ortofoto-mapou se zvýrazněním státních a městských pozemků určených k vyhlášení VKP - včetně pozemku 2001/6, který není předmětem žádosti, ale tvoří s předmětnými pozemky souvislou plochu s totožnou biologickou hodnotou

Příloha č. 3

Výpis z KN dotčených pozemků vyhlášením VKP Berouenské stepi - včetně pozemku 2001/6, který není předmětem žádosti, ale tvoří s předmětnými pozemky souvislou plochu s totožnou biologickou hodnotou

Příloha č. 4

Přehledná situace umístění lokality Šibenec - včetně pozemku 2001/6, který není předmětem žádosti, ale tvoří s předmětnými pozemky souvislou plochu s totožnou biologickou hodnotou

Příloha č. 5

Vyjádření Krajského úřadu Středočeského kraje, Odboru životního prostředí a zemědělství k „Návrhu vyhlášení Významného krajinného prvku (VKP) Berouenské stepi v lokalitě Třešňovka“

Příloha č. 6

Odborné stanovisko AOPK k záměru vyhlášení VKP Berouenské stepi a vyjádření k závěrům předložené Zprávy o monitoringu chráněných druhů na lokalitě Třešňovka